Nr 9

Trafikutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 19 angående vissa inskränkningar i trafik med tyngre lastfordon jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1973: 19 har Kungl. Maj:t (kommunikationsdepartementet) berett riksdagen tillfälle att avge yttrande med anledning av vad i propositionen anförts om vissa inskränkningar i trafik med tyngre lastfordon.

I propositionen redovisas erfarenheterna av de under åren 1970—1972 vidtagna åtgärderna för inskränkning av lastbilstrafiken under vissa perioder. Redovisningen utmynnar i slutsatsen att av trafiksäkerhetsskäl betingade förbud även fortsättningsvis vid behov bör beslutas mot tyngre lastbilstrafik vid större helger och under trafikbelastade veckoslut under semesterperioder och liknande.

Motionerna

I motionen 1973: 185 av herr Levin (fp) föreslås 1. att riksdagen fattar principbeslut om förbud mot tyngre landsvägstransporter under vecksluten samt 2. att riksdagen anhåller hos Kungl. Maj:t om förslag till förbudets etappvisa genomförande .

I motionen 1973: 1591 av herrar Komstedt (m) och Clarkson (m) hemställs att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna att återbäring av bilskattemedel skall utbetalas till ägare av fordon, vars nyttjande inskränkes på sätt som angives i propositionen 1973: 19.

I motionen 1973: 1592 av herr Lothigius m. fl. (m) hemställs att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts angående inskränkningar i trafik med tyngre lastfordon.

I motionen 1973: 1593 av herr Magnusson i Kristinehamn m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen med anledning av propositionen 1973: 19 uttalar sig för att ett förbud av i propositionen nämnt slag för tung trafik under helger och veckoslut bör omfatta hela året.

Utskottet

I propositionen erinras om att åtgärder de tre senaste åren vidtagits för att inskränka den tunga lastbilstrafiken under vissa perioder. 1970 och 1971 har detta skett genom att Landsvägstrafikens samarbetsdelegation och Näringslivets trafikdelegation utfärdat särskilda rekommendationer. Med hänsyn till de erfarenheter som härunder framkom fann Kungl. Maj:t påkallat att inför sommartrafiken 1972 utfärda en kungörelse (SFS 1972: 158) om förbud i vissa fall mot trafik med tyngre lastfordon. Kungörelsen utfärdades med stöd av en år 1970 i VTF införd bestämmelse (54 a §) som gav Kungl. Maj:t möjlighet att för viss tid beträffande landet i dess helhet eller del därav meddela förbud mot trafik på allmän väg, gata eller annan allmän plats med lastbil eller lastbilståg, vars totalvikt överstiger sju ton (prop. 1970: 109, 3 LU 1970: 52, rskr 1970: 314). Bemyndigandet enligt denna bestämmelse för Kungl. Maj:t att besluta om inskränkningar i fråga om lastbilstrafiken avsågs att i en första omgång utnyttjas endast till utgången av år 1972. Förbudet enligt kungörelsen hänförde sig till de nämnda fordonen för färd på europavägar och andra riksvägar med nr 80 eller lägre nummer under vissa angivna tider vid midsommarhelgen och industrisemesterns början och slut. Av kungörelsen framgår vidare att undantag kunde lämnas för transport som uteslutande avsåg gods som ej kunde befordras på annat sätt utan betydande svårighet och som förstördes eller försämrades om transporten ej kom till stånd. För annan transport fick undantag medges om synnerliga skäl förelåg.

Departementschefen uppger i propositionen 1973: 19 att goda erfarenheter från bl. a. trafiksäkerhets- och framkomlighetssynpunkt påvisats av vidtagna åtgärder för inskränkningar i trafiken under treårsperioden och då särskilt under år 1972. Erfarenheterna från förbudsåret 1972 anses också visa att man genom lämpligt valda förbudstider och ett rimligt avvägt undantags- och dispenssystem kan åstadkomma väsentliga inskränkningar i lastbilstrafiken under högtrafiktider utan att allvarligare störningar uppkommer för näringslivet.

Sammanfattningsvis sägs att de skäl som år 1970 ledde till beslut om att man i lämplig utsträckning skulle kunna meddela förbud mot trafik med tyngre lastfordon i samband med trafikbelastade veckoslut m. m. inte bara kvarstår utan med större styrka talar för att förbud av detta slag även fortsättningsvis vid behov bör beslutas i syfte att nå den trafikseparering och trafikreglering som under vissa förhållanden är påkallad av hänsyn till trafiksäkerheten.

Även utskottet anser att förbud i det angivna syftet bör införas vid behov och vill särskilt framhålla betydelsen därav ur trafiksäkerhetssynpunkt.

I motionen 1973: 1592 anföres bl. a. att ytterligare erfarenheter av inskränkningar i den tunga trafiken behövs innan tillförlitliga slutsatser kan dras av begränsningarnas effekt. Genomförandet i praktiken av fortsatta trafikinskränkningar måste enligt motionärerna ske med förståelse för att viss trafik skall beredas möjlighet att fungera, exempelvis livsmedelstransporter som svårligen kan uppskjutas utan allvarliga olägenheter. En rationell nyttotrafik anses vidare bidra till vår höga levnadsstandard, och motionärerna framhåller att innan inskränkningar göres i denna trafik måste ett material föreligga som möjliggör en avvägning mellan olika intressen.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att 1972 års förbudskungörelse ingick som ett led i en försöksverksamhet under en treårsperiod som numera är avslutad. Utskottet utgår från att resultatet av verksamheten noggrant värderas och prövas innan ytterligare förbud utfärdas. Vidare förutsätter utskottet att vid valet av förbudstider och avvägning av undantags- och dispenssystem näringslivets intressen liksom hittills vederbörligen beaktas. I sammanhanget må nämnas att enligt vad utskottet erfarit ansökningar om dispens från förbudet i mycket stor utsträckning beviljats. Innan slutlig ställning tas till lämplig omfattning av ett förbud på området finner utskottet dessutom angeläget att en uppföljning och värdering av ytterligare erfarenheter kommer till stånd.

Under hänvisning till det anförda och då syftet med motionen 1973: 1592 härigenom synes tillgodosett, torde någon särskild åtgärd från riksdagens sida ej vara påkallad i frågan. Motionen avstyrks därför.

I avvaktan på ytterligare erfarenheter på området anser sig utskottet ej heller kunna biträda yrkandena i motionen 1973: 1593 om förbud för tung trafik i samband med helger och veckoslut under hela året och yrkandet i motionen 1973: 185 om principbeslut beträffande förbud under veckosluten och förbudets etappvisa genomförande.

I motionen 1973: 1591 har yrkats att återbäring av bilskattemedel skall ske till ägare av fordon, vilkas nyttjande av fordonen inskränkes på grund av ifrågavarande förbudslagstiftning.

Utskottet vill med anledning härav erinra om de bestämmelser beträffande kilometerskatt, som införes fr. o. m. nästa år och som torde eliminera det problem motionärerna aktualiserat. Även administrativa skäl talar mot ett bifall av motionen, varför utskottet avstyrker densamma.

Vad departementschefen i propositionen i övrigt anfört har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionerna 1973: 185, 1973: 1592 och 1973: 1593,
2. avslår motionen 1973: 1591,

3. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i övrigt anfört beträffande de i propositionen 1973: 19 om vissa inskränkningar i trafik med tyngre lastfordon av departementschefen upptagna frågorna.

Stockholm den 27 mars 1973

På trafikutskottets vägnar
SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lindahl (s), Hjorth (s), Lothigius (m), Hugosson (s), Persson i Heden (c), Rosqvist (s), Sellgren (fp), Lindberg (s), Östrand (s), Clarkson (m), Magnusson i Kristinehamn (vpk) och Torwald (c).

Reservation

av herr Magnusson i Kristinehamn (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "I motionen 1973: 1592" och slutar med "etappvisa genomförande" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill därvid framhålla att strängare restriktioner än de i propositionen föreslagna synes nödvändiga inte minst mot bakgrund av vad chefen för kommunikationsdepartementet framfört beträffande de speciella problem som blandningen av personbilstrafiken och den mer långsamtgående trafiken av framför allt tyngre lastbilar och lastbilskombinationer för med sig. Särskilt under högtrafiktider vid veckosluten sommartid och vid vissa helger medför denna blandning av olika trafikslag risker för olyckor och trafikstockningar. Den tunga trafiken skapar emellertid problem vid helger och veckoslut också under övrig tid av året. Långtradartrafiken under veckosluten har varit föremål för kritik i åtskilliga tidningsartiklar. Att den bilåkande allmänheten upplever den tunga lastbilstrafiken som mycket besvärande framgår bl. a. av Svenska vägföreningens undersökning "Bilismen i samhället", där 43 procent av de intervjuade ansåg att förbud mot lastbilar med släp skulle införas under veckoslut/helger. Till bilden hör att de tunga lastbilarnas delaktighet i trafikolyckor enligt olycksstatistiken är väsentligt större än deras andel i fordonsparken och att de tunga lastbilarnas delaktighet i dödsolyckor är väsentligt större än personbilarnas i förhållande till trafikarbetet. Utskottet vill med anledning härav förorda att ett förbud av i propositionen nämnt slag utsträckes att gälla helger och veckoslut hela året varför utskottet tillstyrker yrkandet härom i motionen 1973: 1593.

Härigenom synes yrkandet i motionen 1973: 185 om principbeslut beträffande förbud under veckosluten och förbudets etappvisa genomförande i det närmaste tillgodosett. Av utskottets ställningstagande i denna del följer också att utskottet ej kan biträda yrkandet i motionen 1973: 1591, som bl. a. innebär att riksdagen skall ge Kungl. Maj:t till känna att ytterligare erfarenheter av inskränkningar i den tunga trafiken behövs innan tillförlitliga slutsatser kan dras av begränsningarnas effekt och att ytterligare material måste föreligga innan inskränkningar göres i nyttotrafiken.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. i anledning av motionen 1973: 185, med avslag på motionen 1973: 1592 och med bifall till motionen 1973: 1593, uttalar sig för att ett förbud av i propositionen 1973: 19 nämnt slag för tung trafik under helger och veckoslut bör omfatta hela året,

MARCUS BOKTR. STOCKHOLM 730055